

"The show must go on"

En rapport om coronapandemins
fortsatta konsekvenser för förskolan,
fritidshemmen och skolan

Sammanfattning

Personalfrånvaro och dess konsekvenser

8 av 10 lärare svarar att personalfrånvaron under de senaste 2 veckorna i mycket stor eller stor utsträckning har påverkat verksamheten. 9 av 10 lärare i fritidshem och grundskolan årskurs 1-6 svarar detta.

Personalfrånvaron har fått konsekvenser både för lärarnas arbetsmiljö och för undervisningen.

Arbetsmiljön har påverkats genom ökad arbetsbelastning, inte minst på grund av att lärare får täcka upp för varandra. 7 av 10 lärare säger att de har varit tvungna att täcka upp för varandra, och i grundskolan årskurs 1-3 svarar hela 88 procent detta.

6 av 10 lärare svarar att den arbetsrelaterade stressen har ökat. Värst ser det ut i förskolan och i förskoleklassen där 7 av 10 lärare svarar att det är mer arbetsrelaterad stress.

Undervisningen har påverkats genom att undervisning inte kan genomföras som planerat. 3 av 10 lärare svarar att undervisning har ställts in. Detta är vanligast i grundskolan årskurs 7-9 och i gymnasieskolan där 59 respektive 53 procent svarar detta.

I dessa skolformer är det också vanligt att undervisning ersätts med annat, t ex självständigt arbete. Majoriteten, 53 procent, av lärarna i gymnasieskolan svarar att undervisningen har ersatts med självständigt arbete.

I de yngre åldrarna är det vanligare att undervisning ersätts med omsorg.

Konsekvenser av covid-19 för lärarna och deras arbete

86 procent av lärarna svarar att covid-19 i mycket hög eller hög utsträckning har lett till ökad arbetsbelastning. Värst ser det ut i grundskolan där 92 procent av lärarna i årskurs 1-3, 94 procent av lärarna i årskurs 4-6 och 90 procent i årskurs 7-9 svarar att Covid-19 har i mycket hög eller hög utsträckning lett till ökad arbetsbelastning.

6 av 10 lärare svarar att covid-19 har ökat den arbetsrelaterade stressen. I förskolan och på fritidshemmen är det hela 7 av 10 lärare som svarar detta.

Nära 4 av 10 lärare har under de senaste 12 månaderna övervägt att sluta som lärare på grund av den höga arbetsbelastningen. Av dessa svarar 41 procent att de har övervägt det minst en gång i veckan.

Trots den höga arbetsbelastningen så svarar majoriteten, 58 procent, att de delvis inte eller inte alls håller med att arbetsgivaren har satt in åtgärder för att minska arbetsbelastningen. Värst ser det ut för lärare i gymnasieskolan där 74 procent svarar detta.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Resultat	6
En nulägesbild från landets förskolor, fritidshem och skolor	6
Personalfrånvaro och dess konsekvenser	6
Diskussioner och konflikter med vårdnadshavare	12
Att följa Folkhälsomyndighetens riktlinjer och rekommendationer	13
Hur har covid-19 påverkat lärarna och deras arbete?	15
Ökad arbetsbelastning och sämre arbetsmiljö	15
Försvärat undervisningen och relationen med vårdnadshavare	20
Vilka insatser tycker lärarna är viktigast för att minska arbetsbelastningen under coronapandemin?	22
Lärarförbundet anser	24
Åtgärder för att minska den akuta situationen	24
Lärarförbundets krav	24
Åtgärder för att hantera pandemins konsekvenser	24
Lärarförbundet kräver att	25
Information om undersökningen	25
Bilaga 1.	27

Inledning

Orken är snart slut hos mig och många andra. Finns ingen respekt för att vi reagerar på att vi undantas från att följa övriga samhällets riktlinjer och dagligen utsätts för smitta. Dessutom att "the show must go on", ALLT utvecklingsarbete som ska fortgå tar musten ur oss. Lärare i grundskolan 1-3

Den 9 februari släpps de flesta restriktioner gällande covid-19 men för skolans del är det inte över. Pandemin har, och kommer fortsatt att ha, långtgående konsekvenser för verksamheten i landets skolor, förskolor och fritidshem. Det handlar både om ett kunskapstapp som måste hanteras och om lärares höga arbetsbelastning. Risken är att lärare blir sjukskrivna på grund av arbetsrelaterad stress eller att de väljer att lämna yrket eftersom de inte längre orkar. Som det ser ut nu har varken politiker eller huvudmän någon plan för hur de ska hantera denna situation.

Frånvaron är fortsatt hög både bland elever och lärare och det är praktiskt taget omöjligt att få tag i vikarier. Lärarnas arbetsbelastning har varit mycket hög under hela pandemin och nu är läget akut. Samtidigt har alldeles för lite gjorts för att underlätta för lärarna. Förskolor, fritidshem och skolor håller öppet som vanligt. Alla arbetsuppgifter finns kvar, samtidigt som nya har tillkommit på grund av pandemin. Inom vården görs förändringar för att underlätta för personalen, till exempel ställs icke akuta operationer in. För lärare ställs inget in.

Lärarförbundet har genomfört en undersökning i vår lärarpanel hos Kantar Public. Svaren samlades in under perioden 24 till 26 januari 2022 och ger en bild av hur lärarna haft det sedan skolstart. Resultatet är tydligt och visar på en extrem situation som kommer att ha konsekvenser under lång tid framöver.

Här kan du läsa Lärarförbundets tidigare coronarapporter:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/saa-har-lararforbundets-medlemmar-paaverkats-av-corona>

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/laget-ar-katastrofalt-pressat-och-ohaallbart>

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/inte-ens-en-meter-mellan-eleverna-lararnas-situation-under-coronapandemin>

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/allt-ska-fungera-som-vanligt-coronarapport>

Resultat

En nulägesbild från landets förskolor, fritidshem och skolor

Personalfrånvaro och dess konsekvenser

8 av 10 lärare svarar att personalfrånvaron under de senaste två veckorna i mycket stor eller stor utsträckning har påverkat verksamheten. 9 av 10 lärare i fritidshem och grundskolan årskurs 1-6 svarar detta.

Den höga frånvaron bland både personal och elever. Vad kommer den leda till framöver? Det finns inga marginaler i skolan, eftersom vi redan är kraftigt underbemannade i förhållande till antal elever. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

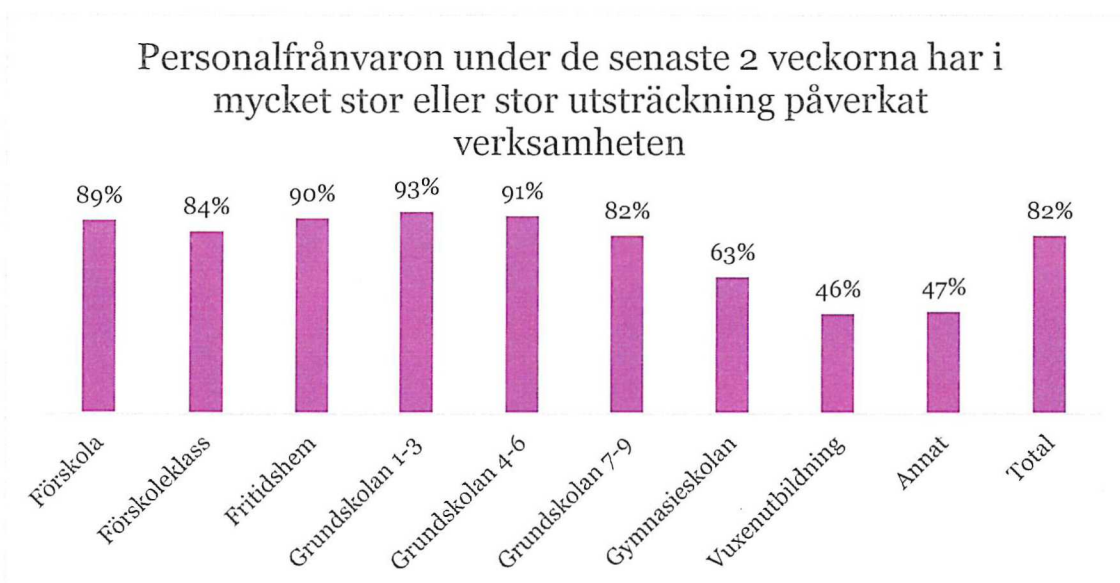

Diagram 1. Procentuell fördelning över de som har svarat att personalfrånvaron under de senaste månaderna har i mycket hög eller hög utsträckning har påverkat verksamheten uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1168 svar.

Hur har personalfrånvaron påverkat lärarnas arbetsmiljö?

Att personal och elevfrånvaron är så hög att ingen vettig jämlik undervisning bedrivs. Blir en stress när den vågen är över. Hur ska vi kunna bedöma deras kunskaper då vissa elever varit sjuka två veckor, andra inte alls. Stress också över att kunna bli smittad då vi inte ofta kan följa restriktioner. Stress över att ingen förstår lärarkåren. Business as usual.

Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Personalfrånvaron får stora konsekvenser. Många får inte ta in vikarier samtidigt som de som får göra det har svårt att få tag i några¹. Detta gör att lärare i hög utsträckning tvingas täcka upp för varandra. 7 av 10 lärare svarar att verksamheten har påverkats på det sättet. I grundskolan årskurs 1-3 svarar hela 88 procent att lärare får täcka upp för varandra. Detta ökar arbetsbelastningen och den arbetsrelaterade stressen. 77 procent av lärarna svarar att

¹ Läs mer om vikariebristen här: <https://www.lararforbundet.se/artiklar/smittspridning-och-vikariebrist-lararforbundet-kraver-aatgarder-av-huvudmannen>

personalfrånvaron lett till ökad arbetsbelastning och 6 av 10 lärare svarar att den har lett till mer arbetsrelaterad stress hos personalen.

Vi är underbemannade. Vi får inga vikarier. Vi får lämna ifrån oss pedagoger trots en ansträngd situation till andra enheter. Alla pedagoger är så trötta och slitna. Vi vill göra det bästa för barnen men vi ges inte möjlighet och ibland räcker inte orken. Lärare i förskola

Att täcka upp för varandra och ändå vidhålla god undervisning, samtidigt som en stor del av eleverna också är hemma och missar innehållet. Vi är trötta, när en grupp anställda är tillbaka är det dags för nästa att vara hemma sjuka. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Tabell 1. Procentuell fördelning över hur verksamheten har påverkats av personalfrånvaro uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1179 svar.

Hur har verksamheten påverkats av personalfrånvaro?	Lärare har fått täcka upp för varandra	Ökad arbetsbelastning för personal på plats	Mer arbetsrelaterad stress bland personalen
Förskola	65%	85%	72%
Förskoleklass	84%	83%	70%
Fritidshem	81%	78%	68%
Grundskolan årskurs 1-3	88%	91%	65%
Grundskolan årskurs 4-6	81%	89%	57%
Grundskolan årskurs 7-9	77%	71%	60%
Gymnasieskolan	59%	57%	41%
Vuxenutbildning	40%	28%	45%
Annat	40%	42%	35%
Total	71%	77%	60%

För hög personalfrånvaro som är svår att få ihop och samtidigt ska man undervisa, planera och bedöma sitt eget samt gå 2 kurser på arbetstid som arbetsgivaren bestämt. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

Stress, hög arbetsbelastning, oro för min egen hälsa, sömnlöshet, utmattning, utbrändhet mm. Lärare i gymnasieskolan

Att få personal till klasserna och fritids. Det skapar stress att inte veta från en dag till nästa hur många kollegor som är borta och hur du ska lösa dagen. Svårt att få ut raster och planeringstid när man måste täcka upp för kollegor. Svårt att få till någon vettig undervisning när så många elever är hemma. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Hur har personalfrånvaron påverkat undervisningen?

Att 75% av personalen har covid och att det är svårt att få vikarier. Ändå får vi besked att skola/fritids ska vara öppet till varje pris. Lärare i fritidshem

Trots att personalfrånvaron är hög och att skolorna inte får eller kan ta in vikarier så är det förvånansvärt få fritidshem och skolor som har stängt. 77 procent av lärarna svarar att deras skola inte har behövt stänga under de senaste 2 veckorna. Var fjärde lärare svarar att de delvis har stängt. Detta är vanligast i grundskolan årskurs 1-3 där 27 procent svarar detta.

Arbetsbelastningen, att täcka upp för andra, att behöva samordna undervisning för elever på plats i skolan samt för de elever som sitter hemma. I vår kommun driver man närvaroarbetet av någon anledning väldigt hårt just nu, i detta pressade läge känns det jättekonstigt. Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Följa riktlinjer är inga problem. Problemet är att vi hade över 50% av lärarna borta men rektorn ansåg det inte vara tillräckligt allvarligt för att stänga skolan. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

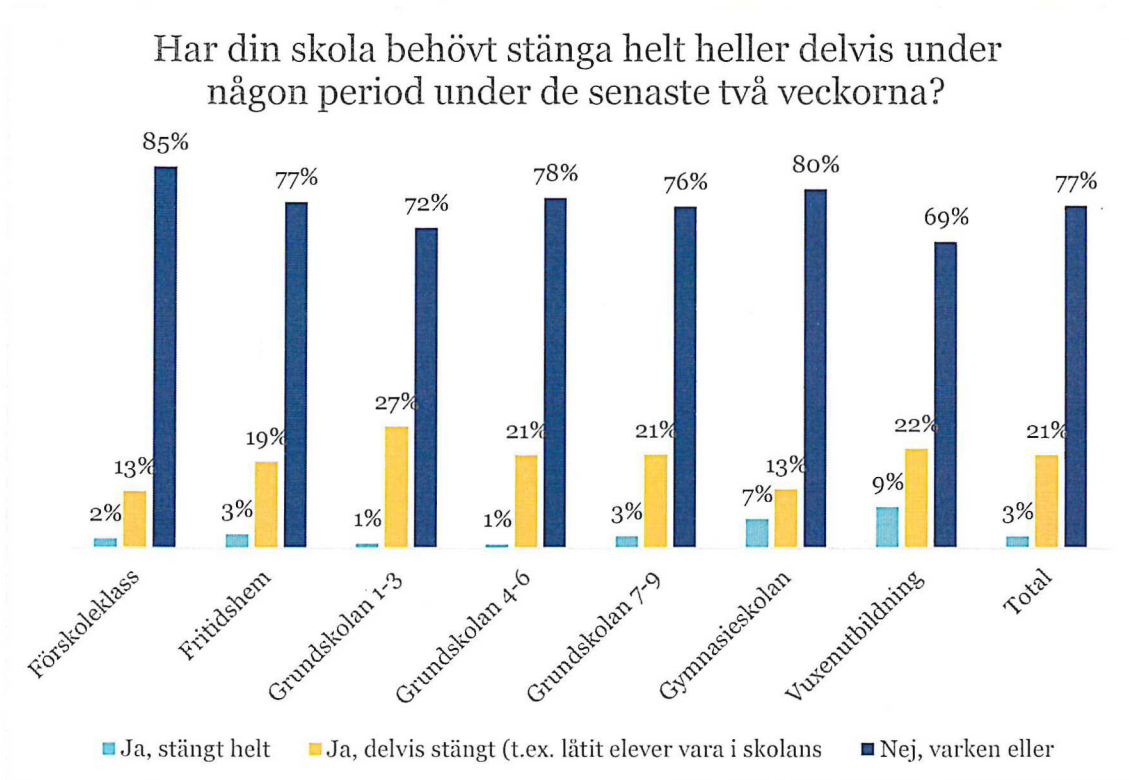

Diagram 2. Procentuell fördelning över huruvida skolan har behövt stänga delvis eller helt under de senaste 2 veckorna uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 901 svar.

Svårt att få till planering då man får täcka upp för kollegor. Elever sjuka ibland många i samma klass då får man göra om planeringen man gjort. Viss undervisning blir missad då personal är borta och man ej kan täcka upp hela tiden och får göra om så det blir en säker dag men ej pedagogisk riktigt med undervisning, blir mer av omsorg än undervisning. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

En annan konsekvens av personalfrånvaron är att undervisningen inte kan genomföras som planerat. 4 av 10 lärare svarar att det mer blir fokus på omsorg än undervisning. 3 av 10 lärare svarar att undervisning har ställts in. Detta är vanligast i grundskolan årskurs 7-9 och i gymnasieskolan där 59 respektive 53 procent svarar detta. I dessa skolformer är det också vanligt att undervisning ersätts med annat, så som självständigt arbete. Majoriteten, 53 procent, av lärarna i gymnasieskolan svarar att undervisningen har ersatts med självständigt arbete.

Distansundervisning är en annan konsekvens av personalfrånvaro. 70 procent av lärarna i vuxenutbildning och 58 procent av lärarna i gymnasieskolan svarar att de har ersatt närundervisningen med distansundervisning.

Personalbristen är just nu 35% och ökar så vi får vikariera mycket för att täcka upp i hela verksamheten, en F-9 skola. Flexibel skolgång har vi haft i en vecka i och fortsätter en vecka till. Eleverna missar undervisning på plats i skolan då vi har distansundervisning/självstudier med hemuppgifter digitalt. Kunskapsförlusten blir stor om det fortsätter under flera veckor till. Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Tabell 2. Procentuell fördelning över hur verksamheten har påverkats av personalfrånvaro uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1179 svar.

Hur har verksamheten påverkats av personalfrånvaro?	Mer fokus på omsorg än undervisning	Undervisning har ställts in	Undervisning har ersatts av annat t ex självständigt arbete	Distansundervisning
Förskola	78%	40%	6%	1%
Förskoleklass	44%	23%	19%	3%
Fritidshem	57%	19%	13%	10%
Grundskolan 1-3	46%	10%	18%	7%
Grundskolan 4-6	30%	20%	24%	9%
Grundskolan 7-9	20%	59%	47%	18%
Gymnasieskolan	5%	53%	53%	58%
Vuxenutbildning	4%	43%	36%	70%
Annat	19%	40%	15%	34%
Total	43%	32%	21%	15%

Att lösa personalfrånvaro samt den ökade arbetsbelastningen som blir när många elever är hemma, dessa elever behöver ju på något vis ta igen det som de missar, i vissa fall har elev/vårdnadshavare höga krav på att skolan ska lösa det på olika vis. Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Arbetsbelastning är skyhögt när man ska täcka upp för kollegor som är sjuka samt skicka hem saker till de elever som är frånvarande. Det förväntas att elevernas resultat ska vara höga trots senaste årets belastning. Det finns ingen tid för återhämtning. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

Tabell 3. Procentuell fördelning över hur verksamheten har påverkats av personalfrånvaro uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1179 svar.

Hur har verksamheten påverkats av personalfrånvaro?	Vi har fått ta in vikarier i hög utsträckning	Slagit ihop barn/elevgrupper	Vi har fått vädja till vårdnadshavare att hålla sina barn hemma	Vi har fått omorganisera så att färre elever är i skolan t ex växelvis
Förskola	39%	67%	59%	2%
Förskoleklass	51%	32%	28%	4%
Fritidshem	43%	30%	38%	8%
Grundskolan 1-3	67%	18%	32%	1%
Grundskolan 4-6	44%	21%	14%	3%
Grundskolan 7-9	57%	11%	9%	7%
Gymnasieskolan	18%	3%	4%	5%
Vuxenutbildning	25%	2%		30%
Annat	22%	12%	8%	7%
Total	44%	30%	28%	5%

Var fjärde lärare svarar att de under de senaste 2 veckorna dagligen behövt täcka upp för kollegor i högre grad än vanligt. Var tredje lärare i förskola, fritidshem, grundskolan årskurs 1-3 och grundskolan årskurs 7-9 svarar detta.

Till och med Specialpedagoger får vikariera och eleverna mister det stöd de har rätt till. Tyvärr ser man också att rektorerna passar på att spara pengar genom att inte ta in vikarier, skyller på att det inte finns att tillgå eller att man inte vill ha in folk utifrån pga smittan. Båda dessa uppgifter är kanske sant - men tyvärr ser vi att det blir vanligare att man inte tar in vikarie "om man kan klara sig ändå" och flyttar runt personal och ökar arbetsbelastningen för att på så sätt spara pengar när budgeten är tight. Statens Covid-pengar har vi inte märkt någonting av ute på skolorna. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

Väldigt kostsamt för skolan med alla vikarier - vår skola stänger aldrig ned. Vår budget är ur balans pga alla vikariekostnader och detta påverkar allt negativt. Vi har inga pengar till limstift, tejp, kriter, nya hörlurar till lärplattor, mm. Skolan går framåt pga att kollegor hjälper kollegor för att vi vill försöka bedriva skola med ordentlig undervisning och ha en bra fritidsverksamhet på em. Vår största är brist på pengar för att få det gå runt. Lärare i förskoleklass

Hur ofta har du under de senaste två veckorna behövt arbeta för att täcka upp för kollegor i högre grad än vanligt?

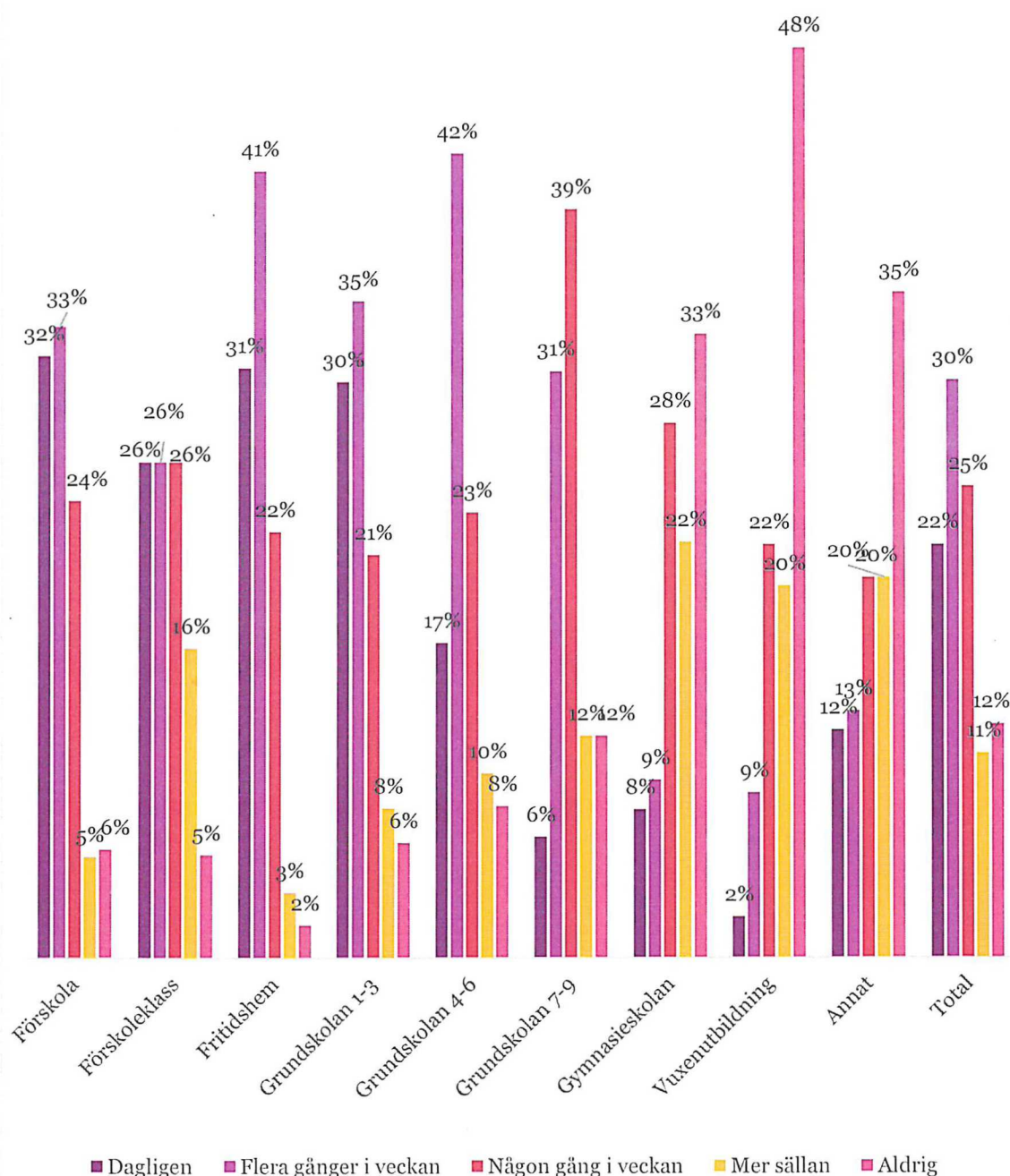

Diagram 3. Procentuell fördelning över hur ofta, under de senaste två veckorna, man har behövt täcka upp för kollegor i högre grad än vanligt uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1041 svar.

Diskussioner och konflikter med vårdnadshavare

Var tredje lärare svarar att de delvis inte eller inte alls håller med om att vårdnadshavare respekterar de reglerna kopplade till smittspridningen av covid-19. Nästan hälften, 47 procent, av lärarna i förskolan svarar detta.

Föräldrar har slutat följa restriktioner med att ej lämna sjuka barn. Det blir konflikt när vi ringer hem, trots att det alltid är ett noga genomtänkt beslut av pedagoger på plats. Barn kommer tillbaka dagen efter, eller alldeles för tidigt. Lärare i förskola

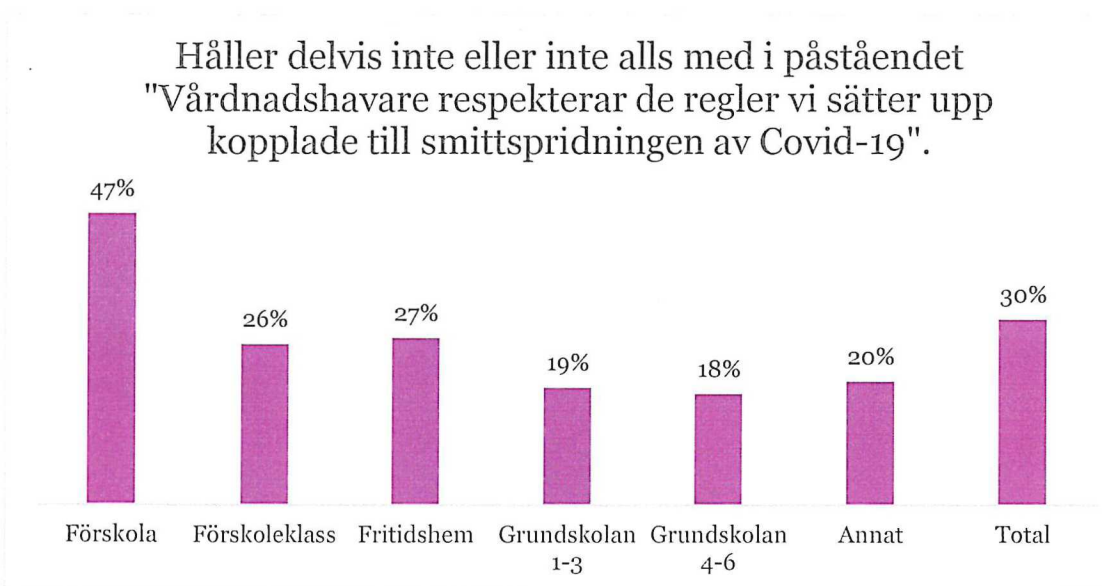

Diagram 4. Procentuell fördelning över de som delvis inte eller inte alls håller med om påståendet "Vårdnadshavare respekterar de regler vi sätter upp kopplade till smittspridningen av covid-19" uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baseras på 907 svar.

Vårdnadshavare har svårt att respektera att de inte ska vara i skolans lokaler, de tycker inte att eleverna måste vara hemma vid mindre sjukdom, skapar konflikter. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Svårt med de vårdnadshavare som inte respekterar rekommendationer utan skickar barn med symtom, vi står utan verktyg! Drabbar både andra barn och personal. Grundskolan årskurs 4-6

Majoriteten av lärarna, 53 procent, svarar att de minst en gång under de senaste två veckorna hamnat i diskussion med vårdnadshavare när de vill lämna sina barn i förskolan/skolan trots att barnen har symtom och borde vara hemma enligt Folkhälsomyndighetens riktlinjer. 24 procent av lärarna i förskolan och 18 procent av lärarna i grundskolan årskurs 1-3 svarar att detta sker flera gånger i veckan.

Det blir alltid diskussioner när vi behöver meddela till vårdnadshavare att de behöver hämta deras sjuka barn. Det blir irritationer mot oss pedagoger från vårdnadshavare. Lärare i förskola

Hur ofta har du under de senaste två veckorna hamnat i diskussion med vårdnadshavare när de vill lämna sina barn i förskolan/skolan trots att barnen har symptom och borde vara hemma enligt Folkhälsomyndighetens riktlinjer kring covid-19?

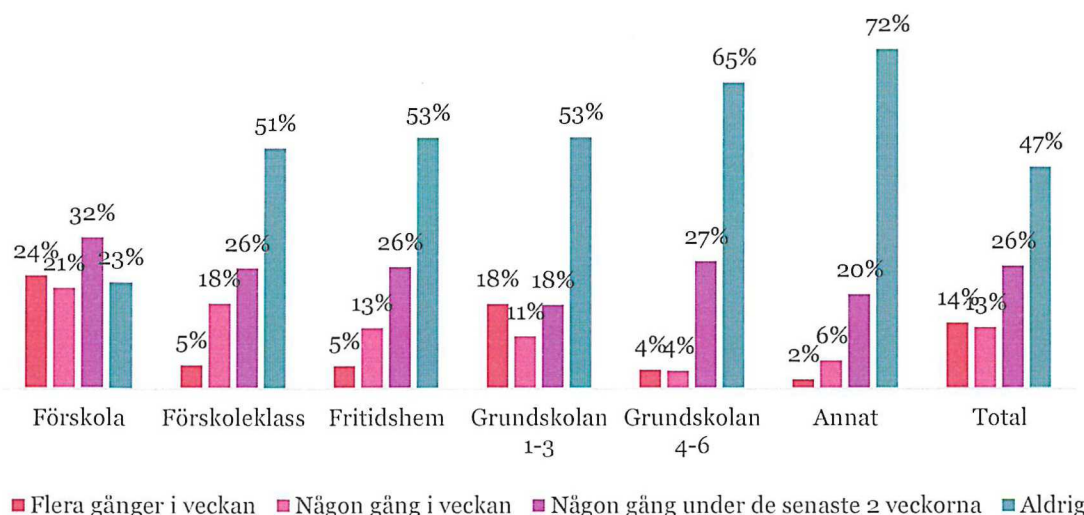

Diagram 5. Procentuell fördelning över hur ofta man under de senaste två veckorna har hamnat i diskussion med vårdnadshavare när de vill lämna sina barn i förskolan/skolan trots att barnen har symptom och borde vara hemma enligt Folkhälsomyndighetens riktlinjer kring covid-19 uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 912 svar.

Det fungerar helt okej, men det är svårt ibland då vissa vårdnadshavare inte tycker att barnet är snorigt eller hostigt, men vi anser det hostigt tex. Det har skapat onödiga konflikter. Lärare i fritidshem

På min arbetsplats följer vi de restriktioner som läggs ut. Ibland hamnar vi i konflikt med vårdnadshavare som tycker att "vi tar för hårt på restriktionerna". Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Att följa Folkhälsomyndighetens riktlinjer och rekommendationer²

I vårt yrke märks det inte att det är en pandemi. Om det har gjorts någon åtgärd för att minska smittspridningen och hålla avstånd så är det vi själva i personalen som har ordnat detta. Vår arbetsgivare känns väldigt likgiltig och vi förväntas att jobba på som vanligt. Detta medförde att 5 av sex personer i personalen blev smittade på samma vecka (den sista personalen arbetade hemifrån några dagar vilket säkert gjorde att den personen inte blev smittad). Detta medförde även att många barn och vårdnadshavare blev smittade just på grund av avsaknaden av restriktioner. Lärare i förskola

² Se bilaga 1 för diagram kopplade till detta ämne.

Under hela pandemin har lärare och skolledare sagt att det inte går att följa Folkhälsomyndighetens riktlinjer och rekommendationer. Lokalerna är inte anpassade och arbetsgivarna har inte satt in tillräckligt med åtgärder. Trots att vi nu är inne på tredje året så svarar var fjärde lärare att de delvis inte eller inte alls håller med om att arbetsgivaren satt in tillräckligt med åtgärder för att minska smittspridningen på arbetsplatsen. Värst ser det ut på fritidshemmen, grundskolan årskurs 4-6 och grundskolan årskurs 7-9 där majoriteten svarar detta.

Är just nu själv hemma sjuk i covid-19. Har haft ökar smittspridning i min klass men inga åtgärder gjorda av ansvarig huvudman. Svårt att hålla avstånd med de yngre eleverna, därmed svårt att följa riktlinjerna. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Vi har inte längre några direkta åtgärder utöver handsprit. Det går inte att få till ett klassrum där FOHMs rekommendationer gäller. Vi kan dock ha lektioner på distans om vi har symptom. Lärare i gymnasieskolan

Nära 6 av 10 lärare svarar att de delvis inte eller inte alls håller med om att det går att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer på arbetsplatsen. 7 av 10 lärare i grundskolan årskurs 7-9 svarar detta.

Hålla avstånd på 2 meter är inte möjligt. Vi kan heller inte vädra klassrum för våra stora fönster går inte att öppna. Vi ska heller inte öppna de stora fönsterna för då fungerar inte ventilationen. Eftersom skolan måste vara öppen går vi periodvis "på knäna" när många ur personalen är sjuka. Det förväntas ändå att verksamheten ska pågå i normal utsträckning. Nu har dessutom förvaltningschefen informerat om att vi kanske får jobba på en annan skola än vår ordinarie om det blir ansträngt läge. Förvaltningen tänker sig att vi ska flytta runt till olika skolor beroende på hur sjukläget bland lärare ser ut. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

När det inte går att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer så skapar det en oro. 8 av 10 lärare svarar att de helt eller delvis håller med om att de känner sig oroliga att bli smittade av covid-19 på sin arbetsplats. Värst är oron bland de som är lärare för de yngre åldrarna.

Det är svårt att arbeta med barn och hålla avstånd eftersom det ska tröstas, hjälpas på toa, förklara saker och reda ut konflikter eftersom det då lätt blir att man är "för nära". Stress och oro att bli smittad och att smitta andra blir slitsamt att arbeta och att gå till arbetet. Lärare i fritidshem

Oro för att själv bli sjuk. Information och "beredskap" från ledningen är obefintlig. De två första veckorna efter lovet nämndes inte något om pandemin, trots den höga smittspridningen, av någon i skolans ledning. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

Finns inte tester att få till skolan när vi har en ökad smittspridning. Det känns oroligt när man inte får testa sig och många elever och personal blir sjuka och har varit på arbetsplatsen. Finns hela tiden en rädsla för att bli smittad när man träffar kollegor eller elever. Finns säkert ett stort mörkertal med smittade på skolan, som en tickande bomb. Svårt att hålla avstånd till elever och kollegor. Lärare i grundskolan 1-3

Enligt Folkhälsomyndighetens riktlinjer ska distansarbete genomföras där det är möjligt. Trots detta svarar var tredje lärare att de inte får arbeta på valfri plats när de utför arbetsuppgifter som inte kräver att de är på arbetsplatsen. Majoriteten av lärare i förskolan och fritidshem säger att de inte får göra detta.

Vid en jämförelse mellan februari 2021 och januari 2022 kan man se att det är fler arbetsgivare nu som inte följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer gällande distansarbete jämfört med februari 2021. Exempelvis så svarade 33 procent av gymnasielärarna nu att de inte får arbeta hemma jämfört med endast 10 procent februari 2021.

Dagligen bekräftas elever ha fått covid-19, smittspårning fungerar inte pga senfärdighet från ledning. [...] vår biträdande rektor har under pandemin också krävt att vi måste ha utvecklingssamtal i fysiska träffar när pandemin varit som värst. Många av oss har blivit smittade den vägen, i kontakt med elever och vårdnadshavare i trånga rum under samtal/möten. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

29 procent av lärarna i förskolan och 27 procent av lärarna i fritidshemmen svarar att de måste vara på arbetsplatsen på alla möten. 4 av 10 lärare svarar att de måste vara på arbetsplatsen på vissa möten och endast 33 procent svarar att de får välja helt fritt.

På möten sitter vi med zoom, men det är rektorn som sitter på distans och alla vi andra tätt i ett rum. Lärare i förskola

Vissa möten "måste" ske på arbetsplatsen, trots att det skulle funka att hålla dem digitalt. Tex planeringsmöte/APT. Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Har en rektor som tvunget vill ha ett fysiskt morgonmöte varje morgon. Vissa möten är ok digitalt. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Hur har covid-19 påverkat lärarna och deras arbete?

Pandemin har pågått i två år och Lärarförbundets undersökningar har kontinuerligt visat att lärarnas arbetsbelastning och arbetssituation har varit orimlig. Situationen har även fått konsekvenser för undervisningen. För att ta reda på hur lärarna anser att covid-19 har påverkat deras arbete ställde vi frågan.

Ökad arbetsbelastning och sämre arbetsmiljö

Den vanligaste negativa påverkan covid-19 har haft är att lärarna har behövt täcka upp mer för varandra. Detta leder till en ökad arbetsbelastning som i sin tur ökar den arbetsrelaterade stressen. 7 av 10 lärare svarar att covid-19 har gjort att de får täcka upp mer för kollegor. I fritidshemmen är det 9 av 10 lärare som svarar detta. 7 av 10 lärare i förskola, fritidshem och grundskolan årskurs 7-9 svarar att covid-19 har ökat den arbetsrelaterade stressen. Majoriteten, 55 procent, svarar att covid-19 har försämrat arbetsmiljön.

Eftersom vi även normalt sett har stora barngrupper och hög arbetsbelastning på förskolan redan innan Corona, känns det extra jobbigt just nu att nå målen i läroplanen. Jag känner mig konstant otillräcklig och risken för stress och utbrändhet är stor. Lärare i förskola

Stress, hög arbetsbelastning, oro för min egen hälsa, sömnlöshet, utmattning, utbrändhet mm. Lärare i gymnasieskolan

Vilken negativ påverkan har covid-19 haft på ditt arbete?

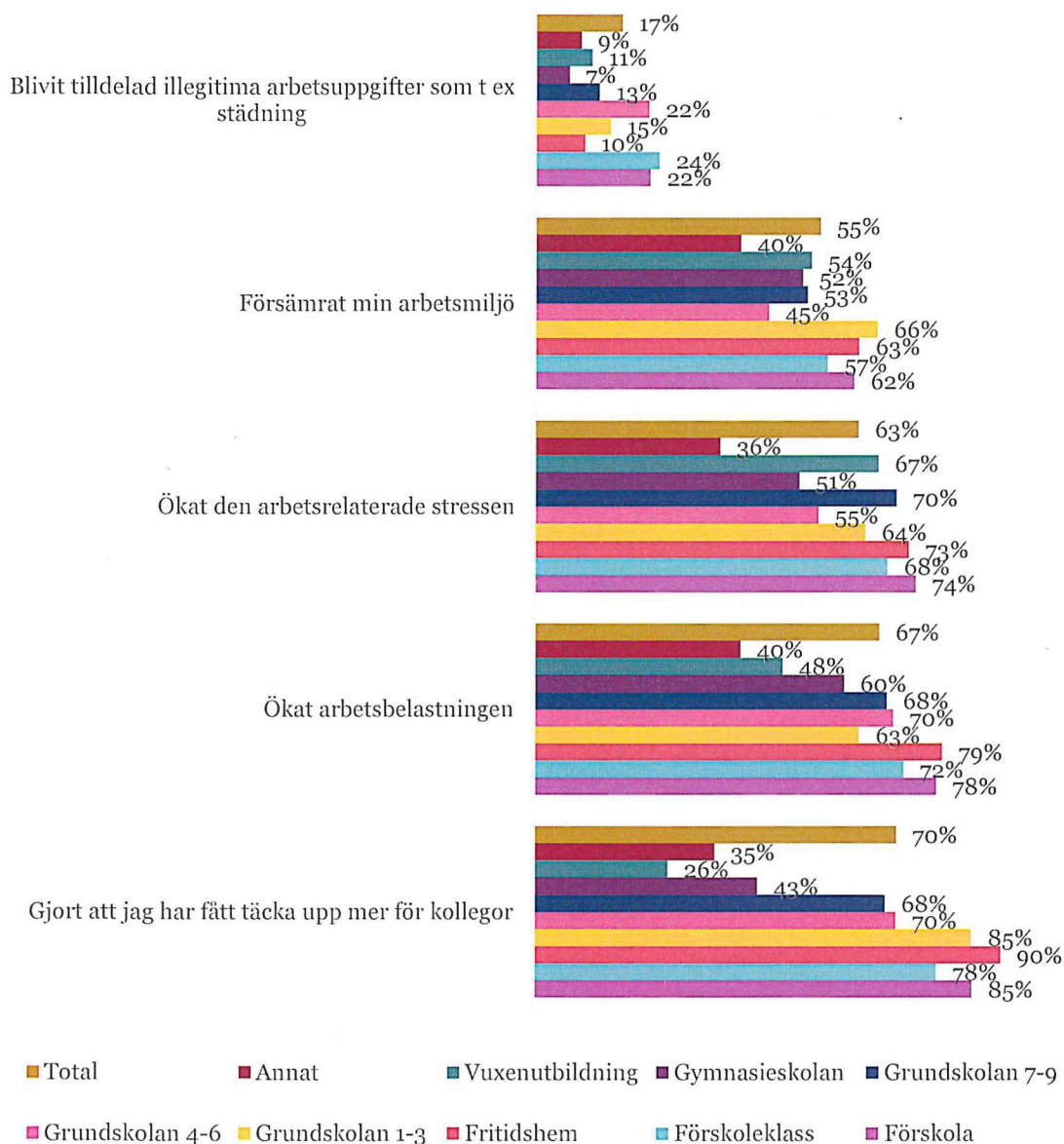

Diagram 6. Procentuell fördelning över de som har svarat att covid-19 har negativt påverkat deras arbete uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1153 svar.

86 procent av lärarna svarar att covid-19 i mycket hög eller utsträckning lett till ökad arbetsbelastning. Värst ser det ut i grundskolan där 92 procent av lärarna i årskurs 1-3, 94 procent av lärarna i årskurs 4-6 och 90 procent i årskurs 7-9 svarar att covid-19 i mycket hög eller hög utsträckning lett till ökad arbetsbelastning.

Att arbetsbelastningen är ofantligt hög, just idag är 45 % av personalen sjuk på min skola. Rast är bara att glömma. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

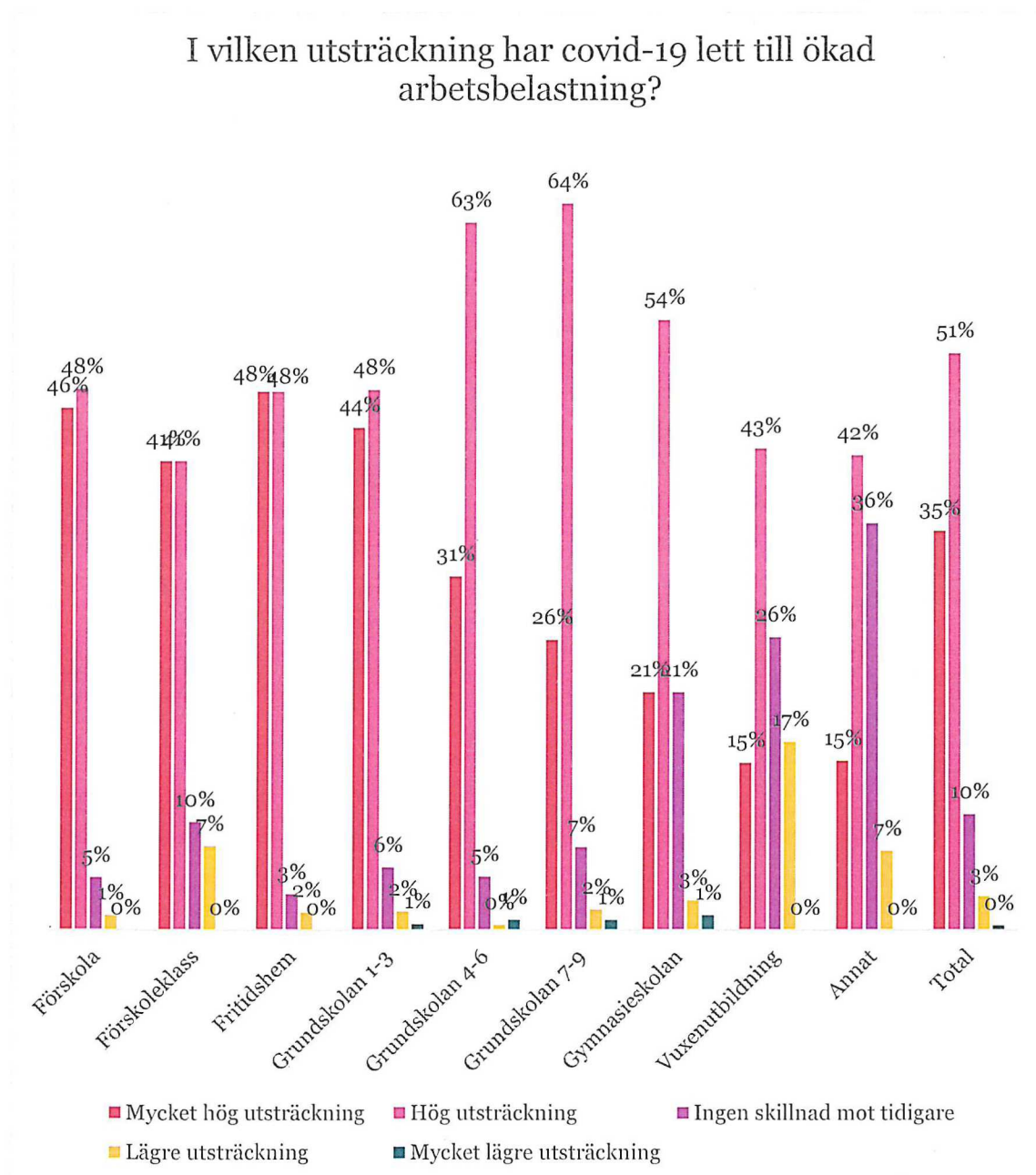

Diagram 7. Procentuell fördelning huruvida covid-19 har lett till ökad arbetsbelastning uppdelat på var i skolväsendet man arbetar. Baserat på 1200 svar.

Att behöva planera för flera scenarios samtidigt. Det jag planerar måste fungera oavsett om vi är på plats eller hemma. Det ställer till det. En annan sak är ju elevernas frånvaro och hur det kommer påverka arbetsbelastningen i slutet av terminen när de kanske inte lärt sig allt de borde. Lärare i gymnasieskolan

Nära 4 av 10 lärare svarar att de under de senaste 12 månaderna har övervägt att sluta som lärare på grund av att deras arbetsbelastning är för hög. 46 procent av lärarna inom förskolan och grundskolan årskurs 7-9 svarar detta.

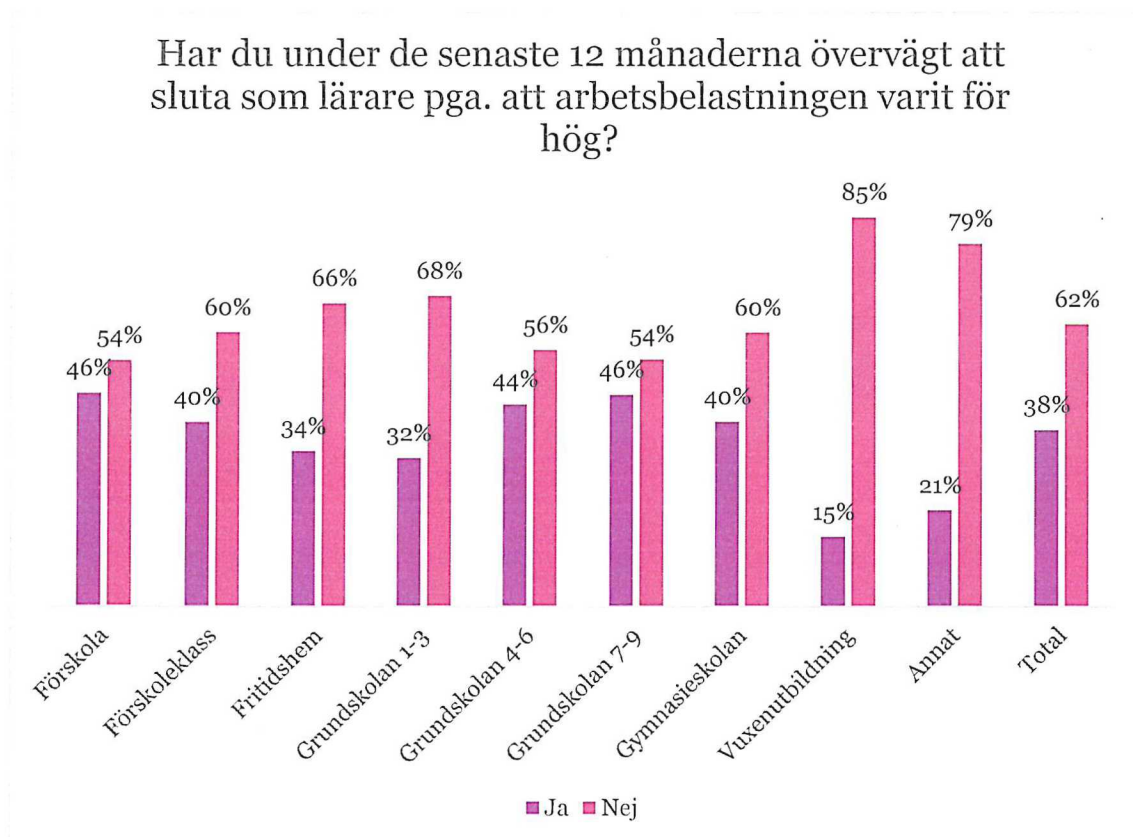

Diagram 8. Procentuell fördelning över huruvida man har övervägt att sluta som lärare under de senaste 12 månaderna pga att arbetsbelastningen har varit för hög, uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1077 svar.

Psykisk ohälsa för elever, fungerar många gånger som kurator. Dubbelplanering för hybridlektioner, mer stillasittande arbete och flera timmar framför datorn än tidigare. Har ofta ont i huvudet och öronsus efter zoomlektioner. Är trött och sliten och tycker inte mitt arbete är lika roligt längre. Lärare i vuxenutbildning

Av de som har sagt att de har övervägt att sluta så svarar 4 av 10 att de minst en gång i veckan har övervägt detta. Majoriteten, 55 procent, av lärare i fritidshem överväger detta varje vecka.

Hur ofta har du, under de senaste 12 månaderna, övervägt att sluta som lärare pga. att arbetsbelastningen har varit för hög?

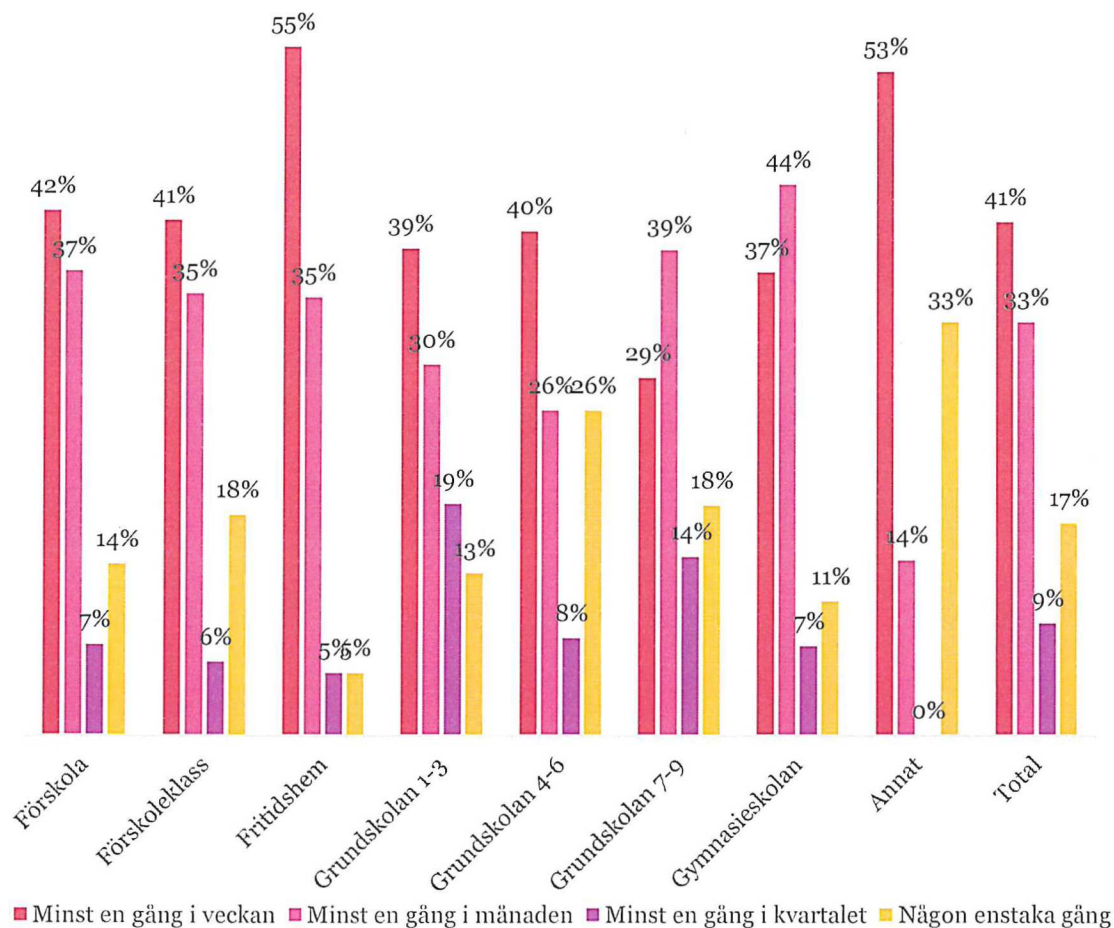

Diagram 9. Procentuell fördelning över hur ofta man har övervägt att sluta som lärare under de senaste 12 månaderna pga att arbetsbelastningen har varit för hög uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 413 svar.

Att verksamheten ska fortgå som vanligt trots att så många lärare och fritidspersonal är sjuka. Inte någon minskning på arbetsuppgifter, utvecklingssamtal ska göras som vanligt (på plats eller via teams). Mängder av olika planeringar och arbetsplaner ska skrivas och lämnas in. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Trots att lärarna har extremt hög arbetsbelastning där de till exempel både ska hinna med det ordinarie arbetet och täcka upp för kollegor så svarar majoriteten, 58 procent, att de delvis inte eller inte alls håller med att arbetsgivaren har satt in åtgärder för att minska arbetsbelastningen. Värst ser det ut för lärare i gymnasieskolan där 74 procent svarar detta.

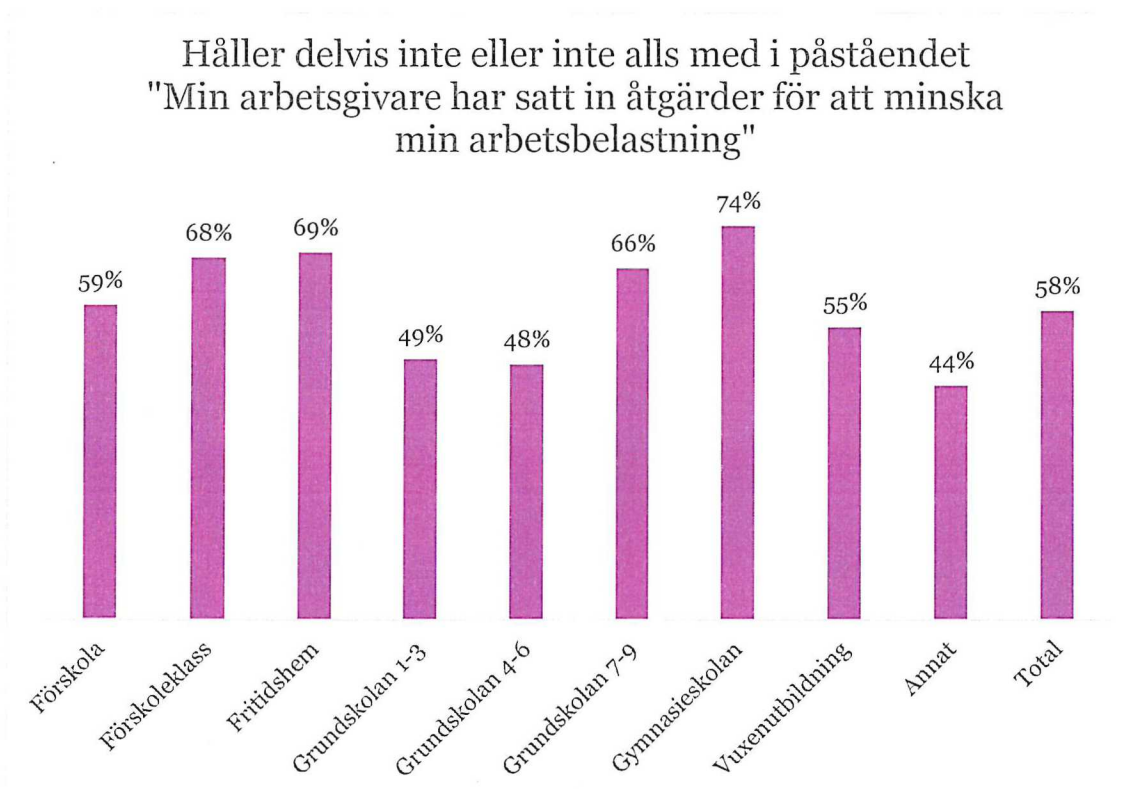

Diagram 10. Procentuell fördelning över de som delvis inte eller inte alls med i påståendet "Min arbetsgivare har satt in tillräckligt med åtgärder för att minska min arbetsbelastning" uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baseras på 1131 svar.

Försvårat undervisningen och relationen med vårdnadshavare

För framför allt lärare i förskolan har konflikter med vårdnadshavare ökat. Undervisningen har blivit påverkad. 45 procent av lärarna svarar att det har blivit svårare att lära barnen/eleverna det de ska. Störst är problemet i grundskolan årskurs 4-6 och uppåt. I grundskolan årskurs 7-9 och gymnasieskolan så är det hela 6 av 10 lärare som säger att det har blivit svårare. Många lärare svarar också att en annan konsekvens är att planeringstiden har minskat. I förskolan, fritidshem och grundskolan årskurs 4-6 svarar 6 av 10 lärare detta. Var fjärde lärare i gymnasieskolan och var femte lärare i grundskolan årskurs 7-9 svarar att dokumentationen har ökat.

Kunskapsförlusten. Det rör sig om fyra årskurser på gymnasiet (ettor, tvåor, treor, och de som gick ut i fjol) som har tvingats ha distansundervisning under minst ett halvår och som just nu är frånvarande till ca 20% på grund av smitta eller karantän. Det är svårt att undervisa under de förutsättningarna och det är ännu svårare för eleverna att ta till sig kunskap. Lärare i gymnasieskolan

Vilken negativ påverkan har covid-19 haft på ditt arbete?

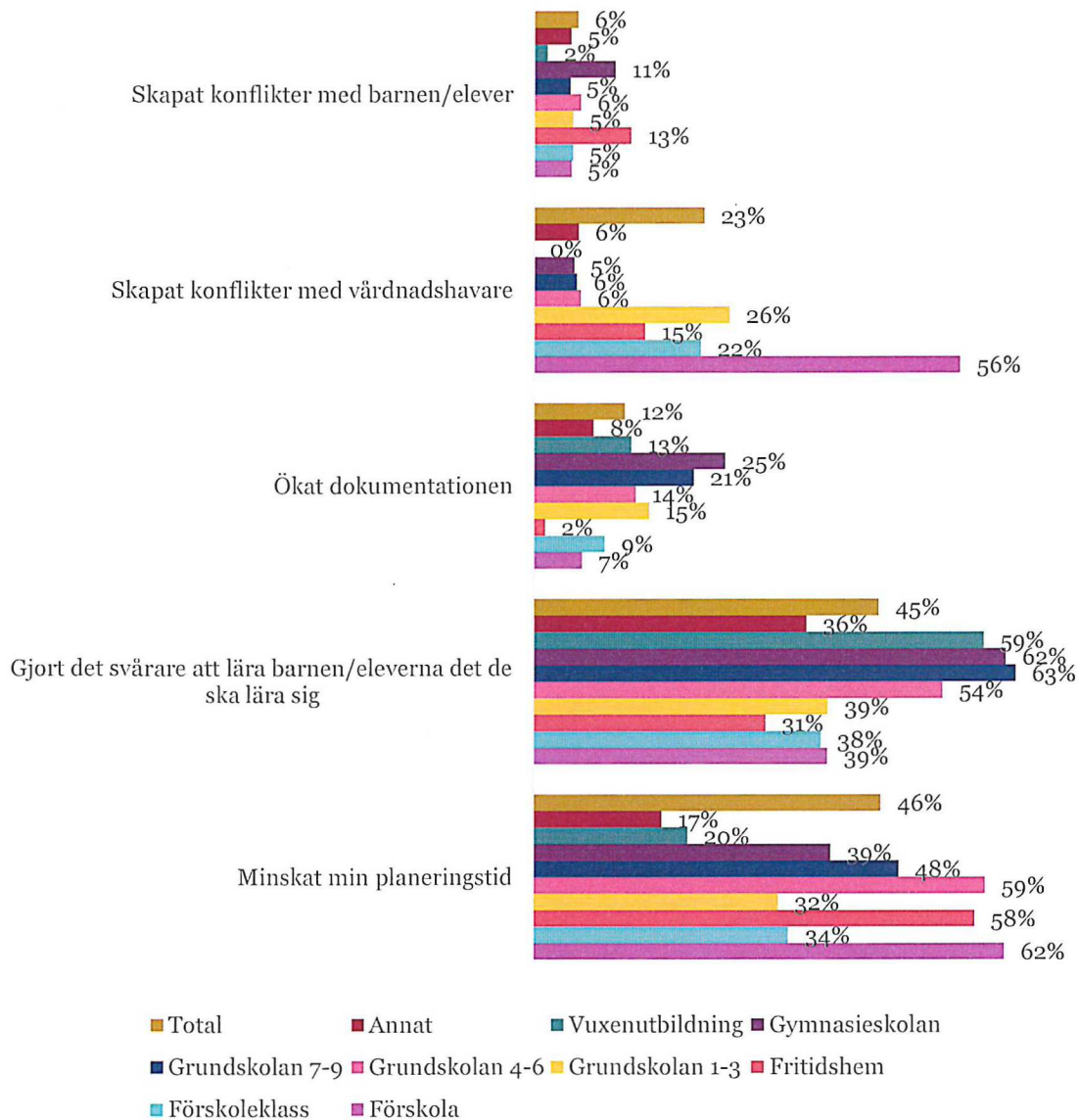

Diagram 11. Procentuell fördelning över de som har svarat att covid-19 har negativt påverkat deras arbete uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1153 svar.

Den kunskapsskuld som uppstår. Vi pratar om att "klara av att bemanna" men vad innebär det egentligen? Att bedriva god kvalitativ undervisning, att ha en vuxen i varje klassrum eller att inte tappa bort någon elev under dagen? Som människa och lärare är man snabb på att ställa om och jag har fått sänka ribban för det uppdrag jag önskar åstadkomma under dagen så många gånger att jag knappt kommer ihåg var det egentligen befann sig när vi startade upp vt 2020. Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Konflikter med vårdnadshavare har varit ett kontinuerligt problem under pandemin. Det handlar om att vårdnadshavare inte respekterar riktlinjerna, lämnar barn/elever för tidigt och argumenterar när lärarna säger att barnen behöver gå hem på grund av symtom. Var fjärde

lärare svarar att Covid-19 har skapat konflikter med vårdnadshavare. Värst är det i förskolan där majoriteten, 56 procent, svarar att det har skapat konflikter med vårdnadshavare.

Vilka insatser tycker lärarna är viktigast för att minska arbetsbelastningen under coronapandemin?

Beroende på var i utbildningsväsendet man arbetar så varierar det vilken insats som lärarna tycker är viktigast. För lärare i förskolan, förskoleklass, fritidshem och grundskolan årskurs 1-3 är den viktigaste insatsen för att kunna minska arbetsbelastningen att säkra tillgången till vikarier. För lärare i grundskolan årskurs 4-6 så är den viktigaste insatsen att minska dokumentationskraven. Medan det för lärare i grundskolan årskurs 7-9, gymnasieskolan och vuxenutbildning är att få prioritera kärnuppdraget.

Lärarbristen och att de lärare som vikarierar för kollegor inte får någon avlastning med dokumentations-arbetsuppgifter. Dessa förväntas man hinna med ändå... Lärare i grundskolan årskurs 7-9

Ett problem är utvecklingsprojekt i kollegialet som man förväntas läsa på om innan sammankomster. Lärare i grundskolan årskurs 4-6

Att allt arbete ska göras oavsett pandemi. Vi är tex ålagda att genomföra alla utvecklingssamtal innan vecka 8. Då ska vi hinna med att testa av eleverna vad de kan, rätta bedöma och skriva iuper. Lärare i grundskolan årskurs 1-3

Tabell 4. Procentuell fördelning över de vilka insatser som är viktigast för att minska deras arbetsbelastning under coronapandemin uppdelat på var i undervisningsväsendet man arbetar. Baserat på 1153 svar.

Vilka av följande insatser är viktigast för att minska din arbetsbelastning under coronapandemin?	Säkra tillgången till vikarier t ex genom vikariepool	Prioritera mitt kärnuppdrag	Minska dokumentationskraven	Begränsa antalet projekt och utvecklingsprojekt	Mer stödpersonal i förskolan/skolan	Begränsa omfattningen av det systematiska kvalitetsarbetet	Inga obligatoriska utvecklingssamtal	Ta bort extraarbetet med att undervisa både närvarande och frånvarande elever
Förskola	46%	29%	37%	21%	37%	31%	25%	1%
Förskoleklass	51%	39%	23%	31%	27%	19%	28%	7%
Fritidshem	61%	48%	21%	16%	29%	13%	2%	3%
Grundskolan 1-3	59%	53%	24%	34%	16%	14%	32%	10%
Grundskolan 4-6	43%	35%	50%	25%	28%	27%	23%	11%
Grundskolan 7-9	40%	50%	36%	29%	13%	15%	18%	33%
Gymnasieskolan	23%	55%	31%	27%	8%	22%	9%	35%
Vuxenutbildning	24%	52%	20%	43%	2%	33%	4%	46%
Annat	22%	32%	17%	28%	5%	6%	9%	14%
Total	44%	40%	32%	27%	22%	21%	20%	13%

Lärarförbundet anser

Åtgärder för att avhjälpa den akuta situationen

Arbetsbelastningen är ohållbar och lärare vittnar om att orken har tagit slut. Personalfrånvaron är stor och lärare tvingas vända ut och in på sig själva för att till exempel hinna med sin egen undervisning, täcka upp för kollegor och undervisa elever som är frånvarande. Politiker och huvudmän behöver se till att lärarnas höga arbetsbelastning minskar, annars riskerar lärarna bli sjukskrivna på grund av arbetsrelaterad stress. En annan allvarlig konsekvens kan bli att lärare lämnar yrket. Vår undersökning visar att 4 av 10 lärare har övervägt att sluta på grund av att arbetsbelastningen är för hög. Av dem svarar 40 procent att de har övervägt det minst en gång i veckan. Värst ser det ut i fritidshemmen där majoriteten, 55 procent, har övervägt det minst en gång i veckan.

Lärarförbundet kräver att

1. regeringen tar initiativ till att tillfälligt upphäva kraven på genomförande av bedömningsstöd i årskurs 1, obligatoriska utvecklingssamtal i förskolor och skolor och upprättande och uppföljning av individuella utvecklingsplaner (IUP) under vårterminen.
2. myndigheter och huvudmän vädjar till vårdnadshavare att hålla barnen/eleverna hemma om personalbristen är för stor.
3. varje huvudman omgående ställer in undervisningen vid betydande lärarfrånvaro och vikariebrist.
4. huvudmännen avstår från all icke-nödvändig administrativ inrapportering och upphör med alla krav på dokumentation som inte lärarna själva bedömer som ändamålsenliga.
5. huvudmän pausar alla pågående och tilltänkta utvecklingsprojekt.

Återhämtningssatsningar för att hantera pandemins konsekvenser

Sverige har till skillnad från många andra länder valt att hålla förskolor, fritidshem och skolor öppna i stor utsträckning. Detta har fått stora konsekvenser för lärares arbetsbelastning och arbetsmiljö. Lärarförbundet anser att det krävs stora återhämtningssatsningar för att kunna hantera pandemins konsekvenser. Det handlar om att förbättra lärarnas arbetsmiljö och minska arbetsbelastningen, men också om att se till att de barn och elever som har missat undervisning ska kunna ta igen detta på bästa sätt utan att lärarna belastas ytterligare.

Den stora vikariebristen var ett problem redan före pandemin men har nu eskalerat. Många förskolor och skolor får inte ta in vikarier, de har ett så kallat vikariestopp. Andra får ta in vikarier men kan inte få tag i några. Detta får stora konsekvenser för lärarnas arbetsbelastning.

I vår undersökning vittnar många lärare om att eleverna inte lärt sig det de ska, detta gäller samtliga delar av utbildningsväsendet. För vissa elever, framför allt i gymnasieskolan och inom vuxenutbildningen, har undervisningen skett på distans. Detta med negativa konsekvenser för undervisningens kvalitet och elevernas kunskapsinhämtning. Som en gymnasielärare säger:

Att eleverna inte har med sig de förkunskaper de behöver för att klara sina nuvarande kurser. Det är uppenbart att eleverna inte lärde sig så mycket som de behöver under distansundervisningen och jag kan se ett tydligt kunskapsglapp i de flesta av mina kurser.

Jag oroar mig för att många av mina elever inte kommer att hinna lära sig det de behöver för att bli godkända i sina kurser. Lärare i gymnasieskolan

Skolinspektionens rapport gällande distansundervisningen under covid-19 visar både att förutsättningarna för eleverna att uppnå målen har försämrats och att elevernas hälsa har påverkats negativt.

Även för de elever som har närundervisats har pandemin fått konsekvenser. Resultatet i vår undersökning visar att personalfrånvaron medfört att undervisning behövt ställas in, eller så har eleverna självständigt fått göra uppgifter. Elever som är i behov av särskilt stöd har inte kunnat få det och särskilt svårt har det varit för dessa elever när de har undervisats på distans. Det krävs särskilda satsningar på att förstärka elevhälsan för att få elever att må bättre vilket i sin tur kommer förbättra deras skolresultat.

Kunskapstappet är inte något som kan lösas i en handvändning. Det handlar om två år där undervisning i många fall inte har kunnat genomföras som vanligt. Utöver det riskerar många lärare att bli utmattade på grund av långvarig hög arbetsbelastning och stress. Det är orimligt att tro eller kräva att lärarna ska lösa kunskapstappet genom kortsiktiga insatser som till exempel lovskola.

Lärarförbundet kräver att

1. statsbidraget för personalförstärkning inom elevhälsan och specialpedagogik ökar från 280 miljoner till 500 miljoner.
2. likvärdighetsbidraget ökar med 500 miljoner kronor för att satsa på de skolor som har störst behov.
3. statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan ökar med 300 miljoner kronor. Detta stöd ska också kunna användas till särskilt stöd.
4. staten ska finansiera en vikariepool hos varje huvudman. Vårt förslag är en fast vikarie per förskolenhet och i snitt två per grund- och gymnasieskolenhet (mindre enheter skulle bara få en, men större fler än två).
5. det ska tas fram en plan för hur den kunskap som barn och elever gått miste om ska tas igen och hur detta ska göras utan att lärarna får en högre arbetsbelastning. Skolverket bör ta fram ett gediget stödmaterial som vägleder huvudmännen i arbetet med det strukturella "kunskapstappet".
6. de elever som inte klarar gymnasieskolan ska erbjudas ett fjärde år.
7. ett tydligare grepp tas om hur fler kan lockas till läraryrket på sikt. Det kan till exempel ske genom att använda omställningsstödet (och vid behov förändra det) och arbetsintegrerade utbildningar som möjliggör studier och arbete samtidigt.

Information om undersökningen

Lärarförbundets medlemspanel hos Kantar Sifo

Undersökningarna genomfördes av Kantar Sifo i Lärarförbundets medlemspanel under perioden 24 till 26 januari 2022. 1202 lärare svarade vilket ger en svarsfrekvens på 28 procent. Personal från förskola till högskola svarade på enkäten.

Lärarförbundets panel drivs av Kantar Sifo. Den består av slumpmässigt utvalda medlemmar som är indelade i stratum för att det ska vara möjligt att representativt uttala sig om både större och mindre lärargrupper. I totalresultatet är de olika lärargrupperna viktade för att motsvara Lärarförbundets samlade medlemskår.

Bilaga 1. Diagram rörande hur lärarna tycker det är att följa Folkhälsomyndighetens riktlinjer och rekommendationer

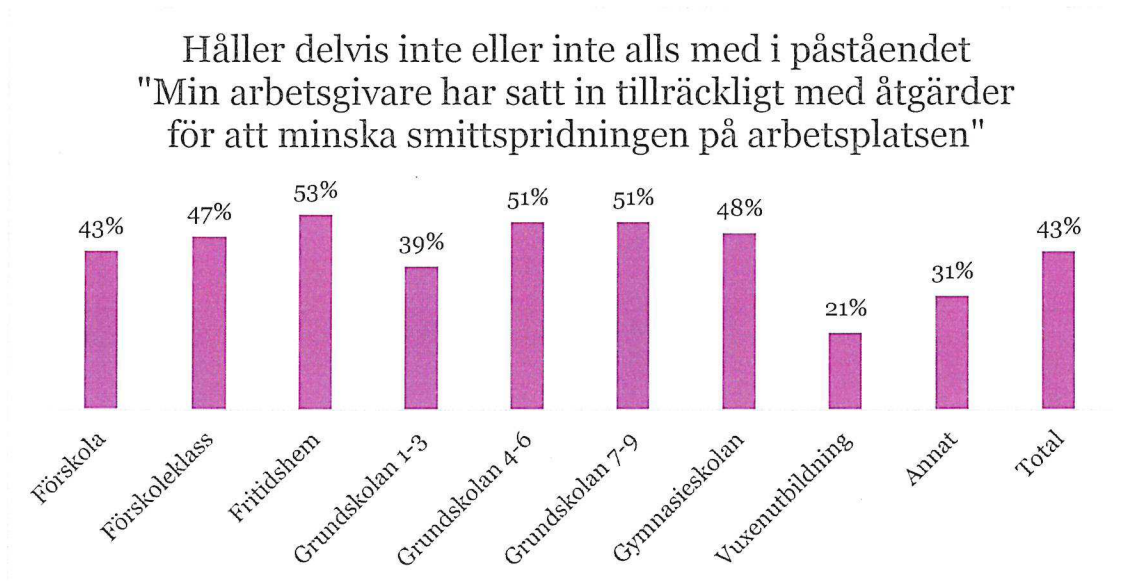

Diagram 12. Procentuell fördelning över de som delvis inte eller inte alls med i påståendet "Min arbetsgivare har satt in tillräckligt med åtgärder för att minska smittspridningen på arbetsplatsen" uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baseras på 1179 svar.

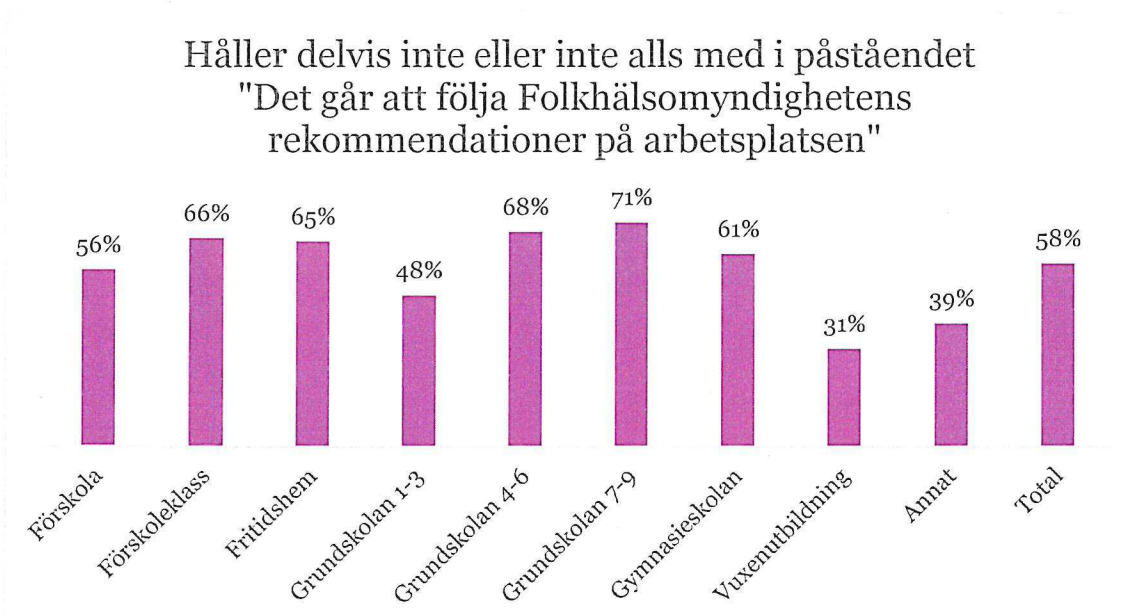

Diagram 13. Procentuell fördelning över de som delvis inte eller inte alls håller med i påståendet "Det går att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer på arbetsplatsen" uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baseras på 1191 svar.

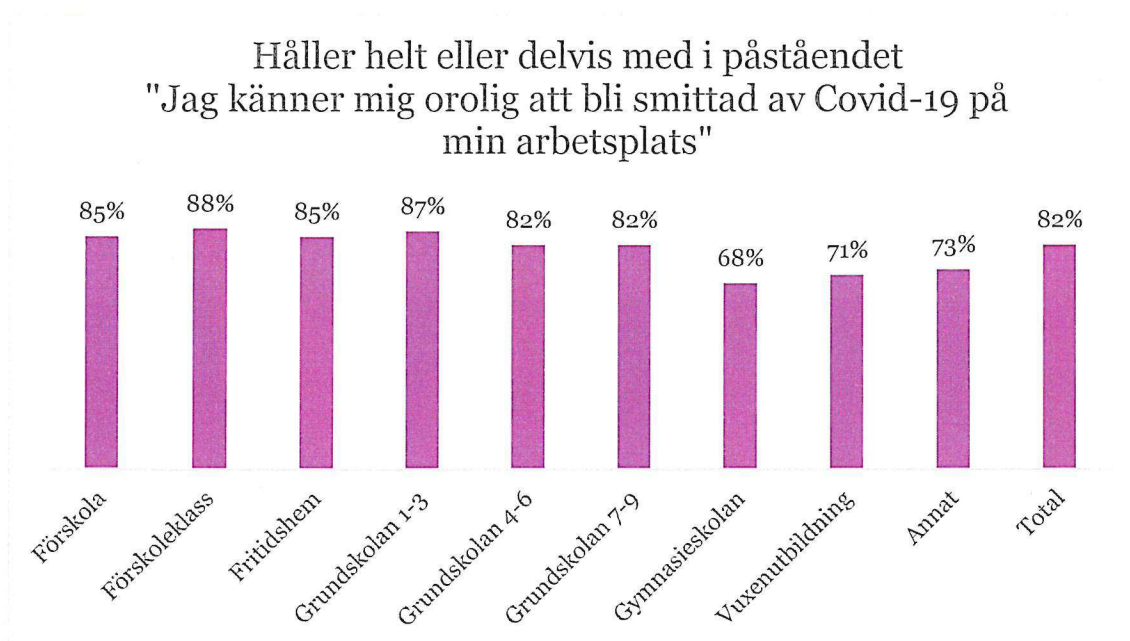

Diagram 14. Procentuell fördelning över de som helt eller delvis håller med i påståendet "Jag känner mig orolig att bli smittad av Covid-19 på min arbetsplats" uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1184 svar.

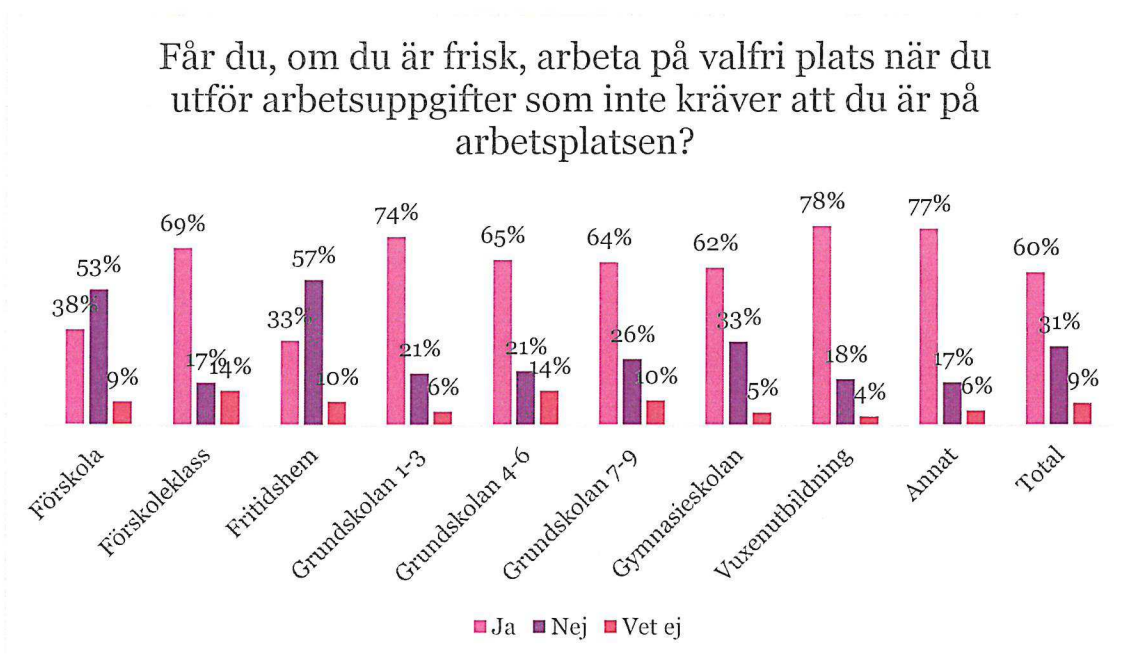

Diagram 15. Procentuell fördelning över huruvida man, om man är frisk, får arbeta på valfri plats när man utför arbetsuppgifter som inte kräver närvaro på arbetsplatsen uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1203 svar.

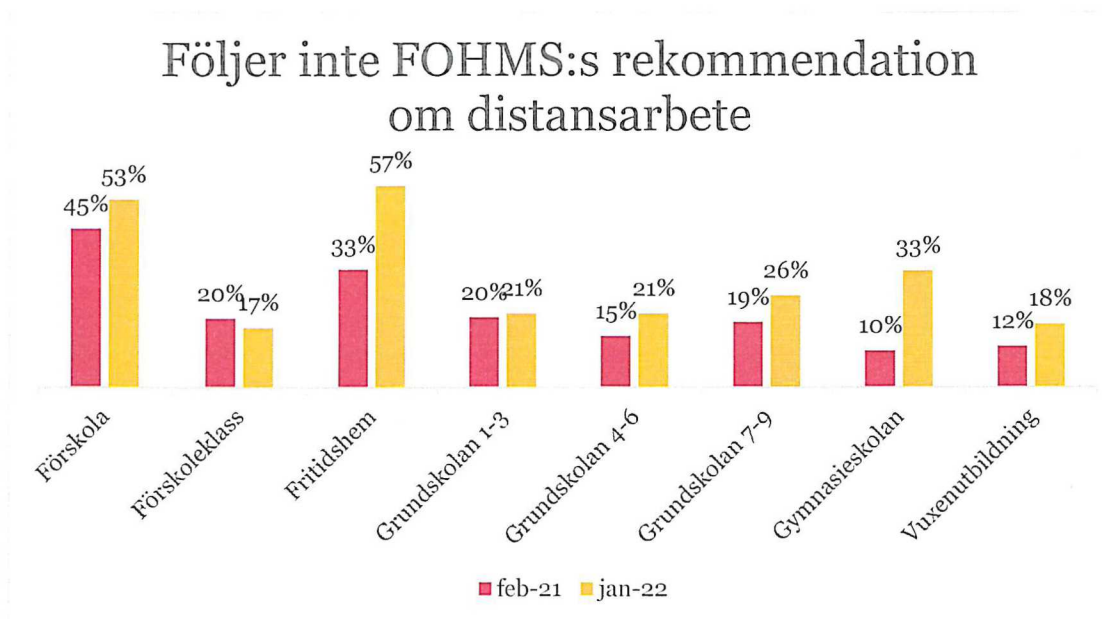

Diagram 16. Procentuell fördelning över de som svarar att de inte får arbeta på valfri plats när de utför arbetsuppgifter som inte kräver att de är på arbetsplatsen, uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar samt jämförelse mellan februari 2021 och januari 2022. Baserat på 2247 svar i februari 2021 och 1203 svar i januari 2022.

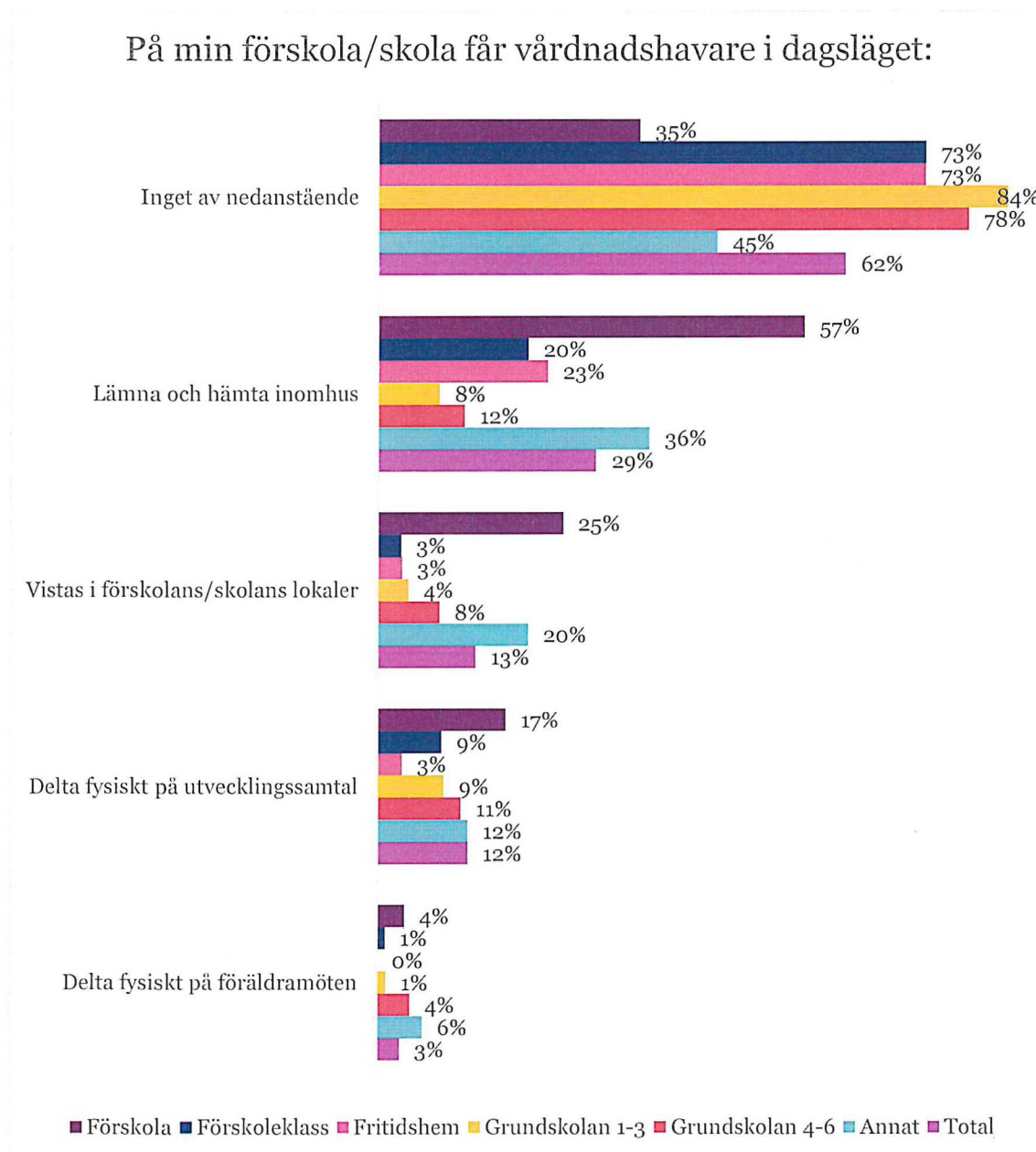

Diagram 17. Procentuell fördelning över vad vårdnadshavare i dagsläget får göra på förskolan/skolan uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baseras på 875 svar.

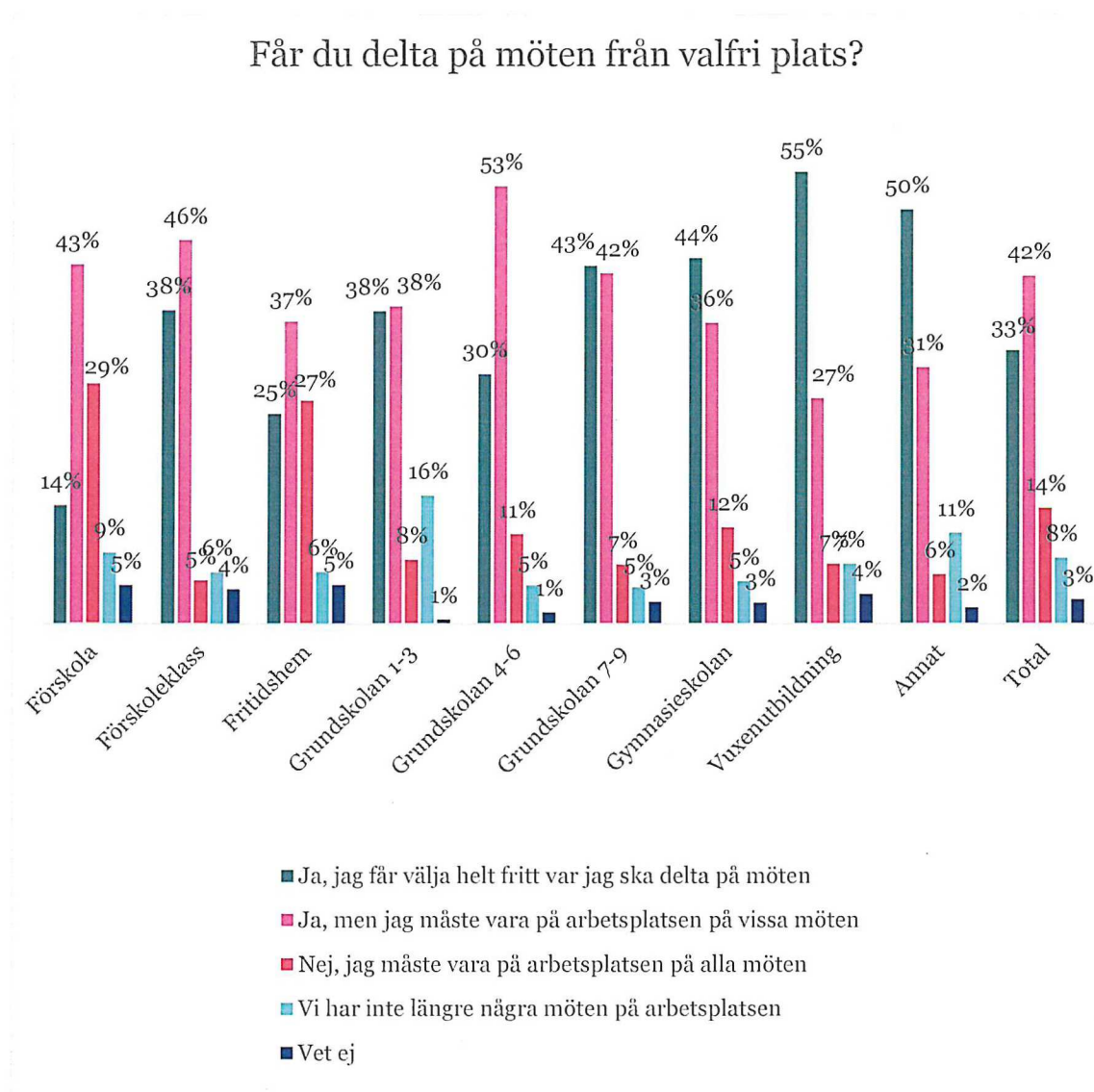

Diagram 18. Procentuell fördelning över huruvida man, om man är frisk, får arbeta på valfri plats när man utför arbetsuppgifter som inte kräver närvaro på arbetsplatsen uppdelat på var i utbildningsväsendet man arbetar. Baserat på 1203 svar.

Lärarförbundet

Box 12027, 102 21 Stockholm | Segelbåtsvägen 15, Stockholm | 0770-33 03 03
lararforbundet.se/kontakt